

בלבבי משכן אבנה

שאל לבי

שאלות ותשובות
פרשת ניצבים תשפ"א

ב	תשובה אמיתית באלול
ב	הנסיעה לאומן בראש השנה
ג	שאלות בענייני עילוי נשמה ועוד
ד	מ"ח שאלות בתורה ועבודה
ט	לצעוק או לשתוק ולחכות למשיח
י	מהיכן לשאוב שמחה במצבים קשים
י	זכריה הנביא אחרית הימים ועוד
יא	חיסונים וכיצד יתכן שתצא תקלה ע"י רבנים
יב	כיצד להבחין בצדיקי אמת
יב	כיצד להודות על חסד שעושה לו השי"ת
יג	להתחבר לגלגול הקודם
יג	מקור הניגונים דקדושה
יד	השרוי בלא אשה
יד	הגדרת הבטחון
יד	אמא שלומדת עם הבנים יותר מהאבא
יד	בין אדם לחברו ובין אדם למקום
טז	כיצד לתקן קלקולים שיש בחינוך החרדי
יז	יסורים המשך
יז	סוגים שונים של דביקות
יח	רצון והפכו
יח	שאלות שונות
יט	ספר על משיח וגאולה
יט	בניית קשר עם ה'
כ	התקשרות לצדיקים
כ	תיקון לכבידות
כא	לשאול שאלות באמצע שיעור
כא	לימוד חכמות חיצוניות

תשובה אמיתית באלול

שאלה:

לכבוד מורנו הרב החסיד שליט"א, שלומו יסגא,
 א. בעבר שאלנו עבור א' מביהמ"ד דפה, שאלה 12103 תחת הכותרת 'תשובה לבעל תשובה', ובא' הסעיפים שאלנו כך: "מה עליו לעשות כשעולות לו מראות לא טובות בעיני רוחו, ונהנה מזה מחד, ומאידך נקרע מכך ששב על קיאו, ונמצא כבתוך כף הקלע, מה צריך לחשוב וכיצד לנהוג? והאם ניתן למחוק תמונות מעיני השכל? ואם לא, כיצד ניתן להיות בעל תשובה בכלל?", וע"ז השיב לנו הרב: "או להסיח דעת, או לצייר ציורי קדושה! ועי"ז מוחק. וכן ע"י דמעות, שמנקות כח הציור. וכן בעומק, בהתדבקות באפיסת המחשבה". וכעת בימי התשובה דאלול שבנו להתבונן בתשובת הרב, ובאנו לבקש אם אפשר שהרב ירחיב לנו בזה למעשה, מהם "ציורי קדושה?", וכן מהי "אפיסת המחשבה" וכיצד מתדבקים בה?
 ב. עוד שואל הנ"ל, כי אחר התבוננות במצבו, אחר שנפל פעמים רבות בטומאת המדיה כאשר נזדמן לידו מכשיר בלתי שמור, או שנקלע למקום בו מצא מחשב פתוח אצל קרובים וכיו"ב, ואמנם כי הוא עצמו מנותק מכל חיבור לאינטרנט פרוץ, ועושה כל טצדקי שלא יבוא לידי ניסיון זה, אך כאשר עושה חשבון נפשו ברור לו ללא שום ספק כלל, שאם יבוא לידו מכשיר או שיזדמן למקום שבו יש חיבור למדיה פרוצה, בודאי יפול, ומרגיש בעצמו שאין לו שום סיכוי לעמוד בנסיון הבא רח"ל, והשאלה היא האם יוכל להחשב שעשה תשובה על כל מה שראה ופגם, אם בודאי יכשל שוב לכשיבוא הניסיון לידו? יורנו נא דרכי תשובה, ושכמ"ה.
 בתפילה שנזכה לעשות תשובה אמיתית, ובפרט בימים אלו ימי התשובה, ונזכה לכוח"ט יחד עם הרב וכל כלל ישראל, אמן.

תשובה:

א. ציורי קדושה - כגון הכותל, מערת המכפלה, קבר רחל, וכן תמונות צדיקים, נר, וכדו'. אפיסת המחשבה - עיון התורה"ק עד "כלות כח המחשבה", ולא רק כלות כוחות הגוף.
 ב. אינו תשובה שלמה. ולפחות יקבל על עצמו שיפול פחות, כגון שימתין עד שישתכל. וכן שיקטין זמן ההסתכלות, וזו תשובה חלקית, ומכלל רשע עדיין לא יצא. ועליו לעבוד לטהר נפשו, הן ביראת העונש, והן ביראת הרוממות, והן באהבת ה', שינצל עי"ז מן החטא, ושיזכה לקבל קבלה אמיתית שלמה לפי ערכו שלא ישוב לחטא לעולם.

הנסיעה לאומן בראש השנה

שאלה:

שלום הרב.
 א. רציתי לשאול מה הרב חושב על הנסיעה לאומן בראש השנה לרבי נחמן באופן כללי?
 ב. נהגנו בשנים שעברו לטוס כל שנה, בשנה שעברה זה לא היה אפשרי כי הכל היה סגור, השנה זה אפשרי אבל ישנם כל מיני הגבלות בכניסה וביציאה, חלק מההגבלות זה שמי שלא מחוסן צריך להגיע לשם עם מכשיר חכם על מנת שיתקינו לו אפליקציה על מנת לוודא שהוא בבידוד מרגע ההגעה. הבנתי שיש גם אפשרות לפלאפון כשר שעכשיו הוציאו במיוחד בשביל זה. אבל עצם העקרון שמאלצים ציבור שלם של יראי השם להכנע ולהגיע עם מכשירים גורם לי לחשוב אם זה בכלל נכון.

אשמח לדעת מה הרב חושב בכללי ובאופן פרטי לגבי השנה.
תודה

תשובה:

א. כל חסיד עליו לעשות כציווי רבו, אולם ביחס לנסיעה לאומן אף מי שחסיד של ר' נחמן, נחלקו בכך האם הייתה כוונתו לאלו שבחו"ל או אף לאלו שבארץ ישראל, שיצאו מן הארץ לצורך כך. וכידוע יש מחסידיו שלא נוסעים אלא עושים קיבוץ בא"י.

ובכללות כל אדם ואדם עליו לברר היכן תפלתו מכוונת יותר, לשוח עם קונו, ושם עליו לקבוע את מקום תפלתו.

ב. אם נצרך לצורך כך חיבור למכשיר "חכם", אין לנסוע כלל.

שאלות בענייני עילוי נשמה ועוד

שאלה:

לכבוד הרב שליט"א,
לאחר דרישת שלי' ואמת.
שוב רצוני להודות לכת"ר מכל הלב על היחס והתשובות על השאלות הקודמות.
יש לי עוד כמה שאלות לשאל ברשות כת"ר:

א. 1. בנושא של לימוד או ברכות שעושים לעילוי נשמת, שמזכירים את הנפטר, האם יש הבדל אם לומדים או מברכים לאחד או לשתים או לא, דנר לאחד נר למאה, ואם לא, א"כ אפשר ללמוד לעילוי נשמת כל ישראל תמיד (או שזה נעשה בכל אופן ממילא)? 2. האם כשלומדים לעילוי נשמת זה מוריד מהזכות שלנו (הלומדים) או שלא, ואם לא, א"כ שפיר תמיד כדאי ללמוד לעילוי נשמת? 3. האם בכולל שמקבלים מלגה שייך ללמוד לעילוי נשמת, או דמכיון שכביכול משועבדים לכולל אין זה שווה כלום? 4. האם יש צורך להזכיר שם הנפטר כגון באופן שאדם הניח דברי מאכל כדי שנברך לעילוי נשמת, או דמכיון שהדברי מאכל נמצאים כאן רק עבור עילוי נשמת של אותו אדם, אין צורך להזכיר? 5. האם שייך להזכיר שהלימוד או הברכות יהיו לעילוי נשמת למפרע?

ב. האם יש ספרים של רבותינו שאפשר לקבל הבנה ברורה בנושא תת הכרה ועל הכרה?

ג. אני נתקל הרבה בענין 'חכמה בינה ודעת', וראיתי את הגר"א במשלי, אבל עדיין הדברים מופשטים ולא מספיק ברורים, איפה אוכל לקבל הגדרות ברורות בנושא זה?

ד. האם זה נכון שצפייה הוא על דבר שודאי אמור לקרות ואני מחכה לו, ולשון 'לקוות' הוא על דבר שלא בטוח שיהיה ואני מקווה שיהיה? וא"כ, מהו המקור לכך?

ה. אני לומד עכשיו הסוגיא של טרימא, ושם יש הרבה לשונות שנראה שמשמעותם זהה, אמנם לכאורה אם הם מילים שונות בטוח שיש הבדל ביניהם, לכן רצוני לדעת אם יש הבדל בין: כתישה, שחיקה, דיכה, מיעוק, ריסוק, נימוח.

ו. מכיוון שאני נאלץ לעזוב הכולל שלמדתי בו כבר 7 שנים, משום שהוא נמצא חוץ לעירי וחייב אני להימצא בצהריים בעירי, אני עושה חישוב מסלול מחדש, והתחלתי ללמוד נושא מצות לימוד תורה, ואני מגלה המון דברים (בהל' ת"ת של בעל התניא) שאינם מקובלים כלל בדורנו ושאינו דוקא מתחבר אליהם, ובאמת גילתי שנפשי נוטה מאד להיקף הדברים, בין שיהיה בבקיאות ובין בעיון, ומרגיש אני שחסר לי זמן השקעה בבקיאות, כי עד עכשיו למדנו בכולל כל היום עיון וכולל ערב קצת בקיאות, והסתפקתי האם

ללכת לכיוון של היקף הש"ס בשבע שנים, להיות בבחינת ליגמר והדר ליסבר, במקביל עם סדר קצר של עיון ביום, שמחד אני מרגיש שזה הדבר הכי נכון לעשות, אבל מאידך אינני בטוח שאחזיק מעמד ובפרט שלא בטוח שאמצא מסגרת שמתאימה לזה, או מאידך ללכת למקובל, בוקר עיון צהריים בקיאות ותו לא, והנה כמו שכבר שיתפתי את כת"ר, אני אוהב לדעת הכל ואני מאד מתפזר בידיעות מכל הכיוונים, ואני גם מרגיש (ועושה) צורך להשקיע בנושאים להלכה למעשה, איך אפשר לעשות כ"ז במסגרת כולל רגילה, האם לאנשים כמוני כדאי ללכת לכולל 'לבו חפץ', אמנם מאידך אפשר לפגוש שם כל מיני טיפוסים וגם להתפזר מדאי ולא להתקדם, בקיצור אני מבולבל, איני יודע להחליט לאיזה כיוון ללכת. כת"ר יורני בבקשה את דרך היושר, ורוב תודות וברכות.

תשובה:

א. 1. לומד לכלל, מאיר לכח הכלל שבנפש. לומד לפרט, מאיר לכח הפרט שבנפש. ויכול ללמוד עבור כמה בפרט. 2. לא מוריד. 3. שייך. 4. הזכרת שמו מוסיף. 5. לא.

ב. לא ידוע לי על ספר מסודר.

ג. נמסרו סדרות דע את מחשבותיך, ודע את דעתך בענין זה.

ד. צפייה מלשון 'צופה', רואה, בבחינת חכם הרואה את הנולד. קו - תקוה, נקשר לשלמות ע"י התקוה. ואם חוזר ומקוה ובוטח, בודאי יבוא. עיין חשק שלמה (השורשים) שורש צפ ושורש קו, שביאר בלשון אחרת.

ה. כתישה, לשון תש, התשת כח. שחיקה, לשון פירור. דיכה, לשון דך במדוכה, חלקים קטנים. מיעוך, לשון מך, שפל, השפלת הקומה של הדבר. ריסוק, לשון רסיסים, דק ביותר. נימוח, לשון מח, נעשה מימי.

ו. כדאי ללמוד חצי יום עיון עד הלכה למעשה, וסדר שני ושלישי בקיאות עם חזרות. כולל לבו חפץ, אם אין קביעות חזקה עצמית או חברותא מחייב, לא כדאי.

ת"ח שאלות בתורה ועבודה

שאלה:

לכבוד הרה"ג שליט"א יישר כח עצום על גילוי הדרך בעבודתנו ית"ש ועל השיעורים המחזקים ועל גליו החיים האמיתיים, ולא בבחינת חיים בדמיון.

א. האם צריך להקריב את הרוחניות שלו בשביל רוחניות של חברו?

ב. לפעמים אדם רוצה לאכול דבר בשבת ואומר לעצמו לא זה תאוה, ואח"כ אומר לא זה לכבוד שבת קודש, ואיך ידע באמת מה רצון ה' בזה, אולי זה באמת סתם תאוה והיצר הרע מרגיעו ואומר לו שזה לכבוד שבת?

ג. איך מגיעים ללימוד תורה ע"י פנימיות (ובחינת לב), ואיך משיגים בלימוד (או ע"י הלימוד) קרבת ה'.

ד. הרב כתב בחלק ב' של בלבבי משכן אבנה שכל חצי שעה בערך יזכור האדם שיש בורא והוא נברא. א. האם שייך לחשוב על כך גם באמצע הלימוד? ב. האם לחשוב על כך בלבד ותו לא, שאו שגם להרחיב בענין זה. ואם צריך להרחיב, באיזו נקודה להרחיב?

ה. דרך עבודת ה' של ללמוד כל היום (ליטאים) ובלי העתסקות בענין אהבה ויראה וכו', האם גם זה דרך בעבודת ה'?

- ו. כתוב באגרא דכלה שיש י"ב דרכים בעבודת ה', איך ידע האדם מה דרכו בעבודתו ית"ש?
- ז. מה עדיף ללמוד קודם, בלבבי או דע את, או שתיהם יחדיו. ואיזה חלקים בבלבבי או דע את, ובאיזה דרך ללמוד, האם ללמוד כל פעם שעה, או כל יום קצת. וכן האם ללמוד הכל ולחזור. ומה צורת הלימוד בזו. ומה עדיף ללמוד, מספר, או שיעורים בטלפון (מאחר שאני נמצא בישיבה אם זה יהיה שיעורים זה יהיה לערך פעם בשבועיים)?
- ח. ראיתי מ"ש הרב בענין בניית פנימי? בשיבה?, והרב כתב את דברי הרמח"ל בעץ חיים בקיצור, ואני כל פעם נתקע על אותם שאלות, ואם יוכל הרב להרחיב לי קצת בענין זה.
- ט. האם יש ענין להתפלל ארוך או שכל פעם לפי איך שמרגיש [קצר ומכוון] או ארוך?
- י. מה העבודה למעשה בזמן קטנות. האם להמשיך ללמוד רגיל בלי חשק ולהתגבר, או אולי ללמוד ספרי אהבה ויראה וכו'?
- יא. האם לעבוד על גאווה (מרגיש שיש לי ונכשל בזה הרבה) בגיל כזה (15), שמעתי בשם הרב וולבה שלא לעבוד בזמן שהאדם בחור. ואם כן, מה העבודה? ואם הרב יוכל לכתוב לי ב' עבודות.
- יב. מה הדרך לאהבת התורה?
- יג. האם יש בעיה להיות נחיתי. ואם כן, מה הבעיה.
- יד. אני מרגיש שאני עושה את החומרות מחמת יראה (ואינו מובן לי איך בדיוק מחמת יראה דהא זה צריך להיות מאהבה אך אני מרגיש שאולי האמת כמו אחד מהפוסקים ולכן רוצה לצאת יד"ח כביכול כמו שנפסק והאמת). האם להמשיך לעשות (למרות שלכאוי יהיה קשה לי להפסיק)?
- טו. איך ידע אדם דרכו באהבת ישראל (דיש ג' דרכים)?
- טז. הנה קיי"ל דברשע א"צ לדון לכף זכות (כ"כ ר"י באבות). ויש לי נטיה בלב לדון לכף חובה ולומר דהוא רשע. איך לעבוד על זה?
- יז. האם יש ענין לאכול ממתקים. אני מרגיש שזה מיותר לי, וטענו שצריך את זה בגיל כזה. וחלק טענו שלא צריך. מה דעת הרב בזה (וגם אני ירגיש לכאוי רע עם עצמי אם אוכל דבאכילת תאוות עובר על ל"ת מדאורייתא "לא תתורו" כמו שכתוב בביאור הלכה בשם החינוך). ואם צריך למה צריך, ומה המינון?
- יח. האם בגיל כזה צריך לחשוב על שאלות באמונה (לייצר שאלות) בשביל שהענין יובן, או שא"צ לחשוב על נושא זה ולהאמין. וגם בהתחלה שאני מגיע לשאל זה נסתר לי ואני אומר הרי יש בורא לעולם, הקב"ה וכו'?
- יט. למה בגיל כזה (15) לא אומרים ללמוד עד כלות הכוחות. ומתי כן יש ללמוד כך?
- כ. הרמח"ל כתב שלימוד שלא לשם שמים מקלקל בעולמות העליונים, א"כ למה לומדים לא לשמה?
- כא. מה הכוונה תורה לשמה וכן עשיית מצוות לשמה (כפי שנראה שגם במצוות זה כך). לשם מי עושה זאת, בגלל שה' צווה או להרבות שמו וכבודו בעולם. אך מה הגדר. ואם יש עבודה איך לעבוד להגיע ללימוד ועשיית מצוות לשמה. והאם העבודה היא גם בגיל כזה (15)?
- כב. מה כדאי או נצרך לחשוב כל יום שאני מתחיל ללמוד (או כל פעם שמתחיל ללמוד), איזה מחשבות בשביל שהתורה תשפיע בנפש וכו'?
- כג. מה ההבדל בין הקב"ה לשכינה. מה הפשט שחסר לשכינה?
- כד. האם זה עוזר להתפלל על יראת שמים?

כה. האם יש דרך אחרת בעבודת ה' לאדם קר חם רגשן וכו' שונה. וא"כ מהו עבודת ה' לאדם עם רגש (שמתרגש מדברים מרגשים או מאנשים שמדברים מליבים)?

כו. בבלבבי ח"א כתב הרב שאדם צריך להחדיר ללבו (ולפעמים מגיע לבכי מזה) וידיעתו דיש בורא. ובחלק ב' הרב כתב שצריך החדרה של בורא ונברא. האם זה אותו דבר או שצריך לעבוד על ב' הדברים?

כז. מה עדיף ללמוד, ח"א של בלבבי או ח"ב (ועדים), או שתיהם. וכן האם ללמוד את הספרים שהוציאו "מכון ארבעת היסודות", או אחד מהם? ובאיזה שלב ללמוד את זה?

כח. האם לומר אם ירצה ה' או הקב"ה שמח בך זה נכון, יש כזה דבר רצון וביטוי שירצה להבא?

כט. האם נכון לחשוב בכל מהלך התפילה (פסוקי דזמרה, ק"ש וכו') שגם נמצא לפני המלך ממש. וא"כ מה השתנה בין שאר התפילה לעמידה שאומרים בעמידה דעומד לפני המלך, והרי כל מהלך חיינו אנו נמצאים ליד ה' דלית אתר פנוי מיניה?

ל. האם יעזור להתפלל שלא יהיה מצבים של קטנות (דהא לכאוי' כתוב בספרים דשתי המצבים הם משלימים אך לאידך גיסא הקב"ה כל יכול, וא"כ יוכל לעשות הכל שלא נצטרך מצבי הקטנות)?

לא. עד כמה אני צריך להקריב מזמני עבור אחרים ששואלים שאלות בלימוד. האם יש שיעור מסוים, והאם אפשר לתת לכולם לשאול ולהאמין שה' יעזור שאני יספיק ללמוד מה שרציתי ואני לא אפסיד מזה?

לב. האם העבודה בענין שיבין שבלי תפילה לא ניתן להשיג כלום, האם צריך רק להתבונן בזה או עוד דברים, וא"כ מה הם?

לג. האם ללמוד בגיל כזה (15) ספרי יראת העונש על גיהנם וכו', כגון שבט מוסר וכדו'?

לד. אם אני רואה בחורים בישיבה שלא עושים דבר כל שהוא ע"פ ההלכה, האם להעיר להם (כמ"ש באורחות צדיקים שאחד הדברים שנכלל בחניפות הוא שרואה אדם שעובר עבירה ולא מוכיחו), אע"פ שקצת גורם להם לכעוס או שלא מרגישים בנוח עם זה. ובאיזה דרך להוכיח?

לה. הקב"ה ציוונו בתורתו על "ולא תתורו" ובכלל זה "שמירת העינים". אני לא מצליח להבין מה כזה גרוע, ודאי שאם הקב"ה אמר לא לעשות אני ישתדל לא לעשות, אבל אני רוצה להבין מה הגריעות בזה.

לו. האם צריך להיות בנערווין בענייני ביטול תורה?

לז. אם מישהו אומר שלא מרגיש שחסר לו המשיח ח"ו זה נקרא כפירה?

לח. כמה זמן ללמוד מוסר ביום. ואיזה ספר כדאי לי ללמוד (בל"נ)?

לט. למה אדם שעושה סיום מסכת עושה סעודה ואוכל, לכאוי' זה צריך להיות להיפך שאחרי שהגיע לאיזה מדרגה רוחנית שיקבל עליו משהו להתחזק?

מ. מה הגדר בכל מיני עונג שבת, טישים, שמחת בית השואבה וכו', מתי זה נקרא ביטול תורה ומתי לא?

מא. כתוב בספה"ק שכל מיני כוונות וצירופי שמות ה' וכו' שגורמים שלא יהיה הרהורים על כל מיני דברים. ולא הצלחתי להבין מה זה טרמפים בעבודת ה' שע"י מחשבות קורים כל מיני דברים?

מב. מצד אחד אלול זה בחינת אהבה אני לדודי וכו', ומצד שני נקרא ימים נוראים?

תודה רבה לרב על נתינת זמנו בשבילי, ויישר כח עצום וכן לכל העוזרים והמסייעים במלאכה, תודה רבה.

מג. בתחילת פ"א דהמס"י איתא והנה מה שהורנו חז"ל שהאדם וכו', היכן הורנו זאת?

מד. איתא בחובת התלמידים (פ"ט) שכמה פעמים ביום יחשוב הבחור באמת וברור לי שאתה בראת את כל העולם וכו'. האם זה הדרך בהתחלת העבודה או בהמשך (וגם מ"ש "כמה פעמים" משמע לא הרבה)?

מה. האם לעשות התבודדות בגיל כזה (15)?

מו. המס"י בהקדמתו מביא את הפסוק שאמר משה רבנו ע"ה לעם ישראל, ומשמע שם שהיראה קשור לענין המידות והאהבה לשמירת המצוות. מה הטעם בזה?

מז. האם שאני נמצא בישיבה בשבתות יש לי להימנע מלעשות תענית דיבור בשבת מחמת שזה שונה מכולם, או דאין לחוש זה (אני מאוד נהנה דע"ז אני מנצל הזמן כראוי)?

מח. האם נכון להימנע מלעשות כל מיני מבצעי לימוד למיניהם שעושים מבחנים ומחלקים או מגרילים כסף או ספרים. כי ע"ז אני זוכר יותר לטובה (לכאורה כך נראה לי). וגם המבחן עושה כמין חזרה, אבל אני אלמד גם בלי המבחנים.

ולגבי מבצעי לימוד שאני רוצה ללמוד חומר מסוים אך אם לא יהיה את המסגרת אני לא ילמד (אע"פ שאני רוצה ללמוד), אך בכל אופן נ"ל שאני לא יבטל זמן זה אלא ילמד בו דברים אחרים.

תשובה:

א. כן, זהו מה שאמרו חז"ל אומרים לו לאדם חטא חטא קל בכדי שיזכה חברך. וכן בלימוד עם חבירו אמר החת"ס שצריך לתת עשירית מזמנו כמעשר תבואה וכמעשר כספים. ובכל ענין וענין נצרך שיקול עדין ודק מה הגבול שמקריב ברוחניות למען זולתו. ובלשון כללית, כל שיכול לחזור לעולמו בטורח מעט, אולם אם מוציאו מעולמו אינו חייב בכך, ואין זו הדרך הרצויה.

ב. עצת השל"ה הק', שיטעום מעט בלבד לכבוד שבת, כמ"ש "טועמיה" חיים זכו.

ג. נא לעסוק בספר נפש החיים שער ד', ובשיעורים שנמסרו על כך.

ד. שיטת הנפש החיים שלא, שיטת הבעש"ט שכן. מחשבה ותנו לא.

ה. אינני מכיר דרך כזו, רק במי שלומד לשמה.

ו. יברר כוחות נפשו כמו שנתבאר בסדרת הכרה עצמית, ויברר מה מהות הדרכים, ויקבילם אהדדי. וזו מלאכה של שנים. ובתחילה יעשה כפי שלבו חפץ, מתוך תפלה.

ז. עיין בשו"ת שאל לבי, תשע"ח-ט' שנתבארו עניינים אלו בהרחבה.

ח. נא לשאול בצורה יותר מפורטת.

ט. תלוי באותה עת, אולם נצרך בדיקה שאינו עצלות וכדו'. וכן תלוי באופי נפשו.

י. לסדר סדר זמן לימי הגדלות, וסדר קטן יותר לימי הקטנות. וכן בימי הקטנות לעסוק יותר במה שלבו חפץ.

יא. כדאי להמתין, אלא א"כ זהו בעיה חריפה מאוד. הנני מציע לעסוק למעשה בסדרת הכרה עצמית, ואח"כ אחר שהכיר הכח החזק בנפשו יעמול להוציאו מהכח לפועל לפי ערכו.

יב. כנ"ל אות ג', ובשיעורי דע את תורתך, דרכי הלימוד.

יג. כן, ראשית חוסר הכרת עצמו. ויתר על כן מביא לעצבות ושפלות ונעשה מונע רב כח להתעלות בעבודת ה', כמ"ש התניא בתחילתו שאם מחזיק את עצמו לרשע, נעשה שפל ומונע עצמו מגדלות בעבודת ה'.

יד. להחמיר רק מעט ולא ישלים חומרנו.

טו. להכל נצרך הכרה עצמית.

טז. לחפש נקודה טובה בכל יהודי.

יז. כשמרגיש צורך בשחרור פנימי, יאכל מעט מיני מתיקה, באופן של "טעימה".

יח. אין צורך!

יט. זו דרך מסוכנת שרבים נפלו בה ויחידים הצליחו, והוא בבחינת הלכה ואין מורין כן. ובשום גיל אין

מורין כן, אלא שככל שהאדם מבוגר נפשית יותר הסיכון מוקטן יותר, אם כי עדיין נשאר רב.

כ. תחילה הקב"ה בנה עולמות והחריבן, ואח"כ בנה עולם התיקון דידן. כן הוא אצל האדם, קליפה קודמת לפרי, וכמ"ש בגיטין, והמכשלה הזאת תחת ידיך, אין אדם עומד על דבר הלכה אא"כ נכשל בהם. אולם הכל צריך להיות בגבולות ההלכה, ודו"ק.

כא. כנ"ל אות ג'.

כב. רצון חזק להתחבר למדרגת התורה, בחשק הלב, ובצורת תפיסת המחשבה.

כג. הקב"ה שורש המשפיע, שכינה שורש המקבלים. ולכך כל חסר שיש בנבראים יש לה צער, כי היא שורשם.

כד. כן.

כה. כן. לעורר רגש בכל ענין חשוב אולם מאוזן עם השכל, ויעשה הדברים בדקדוק.

כו. שני דברים. א - אמינות הויתו. ב - בורא - שברא נבראים.

כז. עיין שו"ת שאל לבי, כנ"ל.

כח. כן.

כט. מידי פעם לעצור ולחשוב כן. בשמו"ע לאורך כל שמו"ע, אולם רק לפי כוחו. וכבר פסק הגר"ח מבריסק שבשמו"ע עומד לפי המלך מעכב, ולכן שיכור פטור מתפלה.

ל. כן. זהו תפלה על נס רוחני, ועיקר התפלה שיהיו קטנים בכמות וגדולים באיכות. וזהו רק בתחילת העבודה, אולם אח"כ אחר שבע יפול צדיק וקם, זהו המהלך, הכל גדלות, אלא שיש תנועות דקות בתוך הגדלות.

לא. כל שהינך יכול לחזור לתלמודך ועולמך אין צריך לחשוש.

לב. להתבונן ולהשיב אל הלב, הן במחשבה והן בדיבור. וכן מידי פעם ללמוד את דברי רבותינו על כך.

לג. כן, אולם באופן מאוזן עם אהבת ה'.

לד. רק לרוצים לקבל התוכחה.

לה. העין הוא החוש העליון המתגלה בפני האדם, והוא בחינת התגלות המחשבה הפנימית, ולכך "חכמי" העדה נקראים "עיני" העדה, והפוגם פוגם במחשבתו, וכל עסקו בתורה חסר. יתר על כן, יכול לבוא לידי טומאה בפועל, כמ"ש חז"ל עה"פ ונשמרת מכל דבר רע. ועוד, שורש הרע בעיניים, בבחינת עין רעה, רע עין, והפוגם נעשה רע, ודבק בשורש כוחות הרע שבבריאה, ששורשו חורבן העולמות כולם.

לו. לעשות הכל מתוך מחשבה לנצל רגע זה בנועם.

לו. כבר כתב הרמב"ם שכל "שאינו מצפה לביאתו" חסר לו עיקר זה.

לח. בין חצי שעה, ולא יותר משעה. נפש החיים שער ד'.

לט. כי האור הרוחני טיהר את הגשמיות, וזהו סעודת מצוה. כי התכלית להאיר את אור השכינה בתחתונים.

מ. כל שעולה עי"ז ברוחניות, ונצרך לו גיוון בעלייתו שעי"ז תורתו נלמדת טוב יותר ונקשר יותר לבוראו, אינו ביטול תורה.

מא. כמו שיש סגולות בטבעיים גשמיים, כן יש כח סגולי בדבר רוחני. אולם אינו "בונה" את האדם אלא עוזר לו לפי שעה. ולכך העיקר לבנות את עצמו כראוי.

מב. "נורא" זהו מידת יעקב, שכולל אהבה ויראה יחד, וזהו פנימיות הימים הללו.

מג. כתיב ובו תדבק, והרחיבו רבותינו שהדבקות הוא ע"י תענוג בקרבת ה', כמו שנאמר "אז" תתענג על ה'. ופסוק זה נאמר על לעתיד לבוא. ובעוה"ז זהו מצות "עונג" שבת, שהוא מעין עוה"ב.

מד. גם בהמשך, כל מקרה לגופו.

מה. כמה דקות ביום, ואפשר גם במחשבה, הכל לפי הענין ולפי מקומו.

מו. מידה לשון מדידה, גבול, וזהו יראה. מידות עיקרם מצוות עשה, שהרי עשה דוחה ל"ת, וזהו ממידת האהבה, כמ"ש הרמב"ן.

מז. יש לחוש.

מח. אם זה מועיל יותר ללימוד, אל תפרוש. תפסת מרובה לא תפסת, תפסת מועט תפסת.

לצעוק או לשתוק ולחכות למשיח

שאלה:

צהריים טובים לכבוד הרב שליט"א.

אני מאד דואג וחושש, אני רואה שהרשעים של העולם ששולטים על המנהיגים גם שבארץ ישראל, מתקדמים יותר ויותר לקראת הדיקטטורה הפשיסטית שלהם. עם כפיית החיסונים, מצלמות מעקב שמי שיוצא מעיר אדומה לעיר ירוקה הם רוצים להעביר חוק שיכניס את הבן אדם לחצי שנה לכלא. מחייבים אותנו בבדיקות קורונה שהמטושים מסתבר יש בהם חומר מסרטן, כנ"ל למסכות, הם מקימים והקימו בתי כליאה למי שמסרב לחיסונים, בקיצור הנאצים כבר כאן וממזמן, והכל עושים בשם הבריאות כמובן.

מה עושים? האם להפיץ את האמת שיש אילו, מינטי, בעולם שהם באים לדלל את האוכלוסיה דרך החיסונים, ודרך עוד דרכים בלי סוף, או לשתוק ולחכות לביאת משיח?

תשובה:

הכל מלא בשקר מכל צד, הן מהצד התומך והן מהצד המתנגד. חבל על זמנך שתעסוק בכל אופני השקרים, ואי אפשר לברר כל פרט ופרט, מה שקר, מה דמיונות, ומה אמת.

בטח בה' ית"ש שהוא עמך ועם הכנסת ישראל להביאם לתכליתם.

מֵהֵיכֵן לְשׂאֹב שְׂמַחָה בְּמִצְבִּים קִשִּׁים

שׂאֵלָה:

כְּבוֹד הָרַב שְׁלִיט"א,

אֲנַחְנוּ בְּעֲלֵי תְּשׁוּבָה ב"ה. מֵאִז תְּחִילַת הַקּוֹרוֹנָה, שְׁגִילֵנו אֶת שִׁיחוֹתֶיךָ וְכֹתְבֶיךָ, הִבְנוּ יוֹתֵר אֶת הַתְּהַלִּיכִים שְׁקוֹרִים כִּאֵן בְּעוֹלָם וּבַחֲבֵרָה. מִחֵד, בְּרוּר שְׁטוֹב יוֹתֵר לְהִיּוֹת בְּצַד שֶׁל הָאֲמֵת וְלֹא בַחוּשׁ, אֲבָל מֵאִדְךָ זֶה הוֹסִיף פִּתְאוּם כ"כ הִרְבָּה כֹּאֵב בְּלֵב עֲלֵינוּ וְעַל כָּל עִם יִשְׂרָאֵל עַל הַמִּצְבָּ שְׁאֵנו שְׁרוּיִים בּוֹ. לְמָה לְדַעַת אֶת הָאֲמֵת צְרִיךְ לְכֹאֵב כ"כ? וּמֵהֵיכֵן לְשׂאֹב אֶת הַשְּׂמַחָה בְּזִמְנִים כֹּה מִטְּלָטְלִים?

בְּתוֹדָה רַבָּה עַל זְמַנְךָ וּפְנִיּוֹתְךָ,

תְּשׁוּבָה:

כְּתִיב יוֹסֵף דַּעַת יוֹסֵף מִכֹּאֵב. וְכִבֵּר אֲמַר הָרַבִּי מִקֶּאֱצֵק, שְׂאוּי לֹא לְמִי שְׂאוּי רוֹצֵה לְהוֹסִיף דַּעַת כִּי אֵינוּ רוֹצֵה לְהוֹסִיף מִכֹּאֵב.

יְדִיעַת הַמִּצְבָּ מוֹכְרַחַת עַל מִנַּת לְהִינְצֵל מִן הָרַע, כִּי אֵילוֹ אֵינוּ יוֹדֵעַ אֶת הַמִּצְבָּ הָרִי הוּא כְּסוּמָא הַהוֹלֵךְ עַל שֵׁפֶת הַנְּהַר.

יְדִיעָה זֹאת מוֹסִיפָה כֹּאֵב רַב מְאוֹד, וְהִיא הַהֲשֵׁת־פּוֹת שֶׁל הָאָדָם בְּצַעַר הַשְּׂכִינָה, שֶׁהֲרַחֲבֵנוּ בְּכַךְ רַבּוּתֵנוּ שְׁעַל הָאָדָם לְהִשְׁתַּתֵּף בְּצַעֲרָה.

עֵיקַר הַשְּׂמַחָה מִחִיבוּר פְּנִימִי עֵמוֹק וְחֹזֵק לְחַלְקוֹ בְּרוּחָנוּת בְּכֹלל, וּבִקְרַבַּת ה' בְּפִרְט, מִתּוֹךְ אֲמוּנָה פְּשוּטָה שֶׁהִקְב"ה מְנַהֵיג אֶת עוֹלָמוֹ ו"הַכֹּל לְטוֹבָה".

זְכָרִיָּה הַנְּבִיא אַחֲרִית הַיָּמִים וְעוֹד

שׂאֵלָה:

שְׁלוֹם לְכְבוֹד הָרַב.

א. לְגַבִּי זְכָרִיָּה הַנְּבִיא שְׁנֵהֲרַג מְדוּעַ הִיָּה דִינּוֹ כָּל כֶּךָ קֶשֶׁה? שֶׁהֲרַג רַב הַטְּבַחִים סְנֵהֲדָרִין, זְקֵנִים, נְשִׁים, בַּחוּרִים, תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּן, וְהוּא לֹא סָלַח? הֲרִי הַמֶּלֶךְ הוּא שֶׁהֲרַג אוֹתוֹ. מְדוּעַ הוּא לֹא מַחֵל?

ב. בְּתִפְלִיל רֹאשׁ הַשָּׁנָה נֹאמַר תֵּן פְּחָדְךָ עַל כָּל מַעֲשִׂיךָ וְאֵימַתְךָ עַל כָּל מָה שֶׁבְּרָאָת, וְיֵשׁ פִּירוּשׁ עַל הַמְּלֹאכִים לְמַעֲלָה וְעַל הַבְּרִיאָה לְמַטָּה, וְהֲרִי הַמְּלֹאכִים גַּם כִּכָּה בְּאֵימָה וּבִירָאָה לְפָנֵי הַקְּב"ה אִז מְדוּעַ צְרִיךְ לֹאמַר זֹאת?

ג. שְׁמַעְתִּי שְׂאוּמְרִים שֶׁהַחֶפֶץ חַיִּים אֲמַר שְׁלֹאֲחַר עֶשֶׂר שְׁמִיטוֹת יִהְיֶה מְלַחֲמַת גּוֹג וּמִגּוֹג הָאֵם זֶה נִכּוֹן מְדוּבָר עַל הַשְּׁמִיטָה הַזֹּאת שֶׁהִיא הַעֲשִׂירִית? אִם כֵּן מָה צְרִיךְ לַעֲשׂוֹת עִם הַדָּבָר אִיךָ מִתְּכַוְּנִים לְכַךְ? וְאִם זֶה נִכּוֹן הָאֵם הַרְבָּנִים לֹא צְרִיכִים לְהַכִּין אֶת עַם יִשְׂרָאֵל לְדָבָר וּלְדָבָר עַל זֶה בְּמִפּוֹרֵשׁ?

ד. אִם נֹאמַר שֶׁתִּפְלִיל צִיבוּר תְּמִיד מִתְּקַבֵּל, מְדוּעַ רוֹאִים שְׂמַתְּפִלִּים צִיבוּר וְלֹא מִתְּקַבֵּל? עַל מָה הַתְּכוּוֹנָה?

ה. מָה הִיְיִתָה הַכּוּוֹנָה לְטוֹבָה שֶׁל לֹאֵה אֲמֵנוּ בְּאוֹמְרָה "הַמַּעַט קָחְתָּךְ אֶת אִישִׁי וְלָקַחְתָּ גַם אֶת דּוּדָאֵי בְנֵי", דָּבָר שֶׁלֹּא בְּרוּר. תְּוֹדָה רַבָּה יִישַׁר כַּח.

תשובה:

א. אמרו (יומא, לח, ע"ב) ורוה"ק משיבה ואומרת, אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא, זה זכריה בן יהוידע. והרגוהו במצות המלך שלא כדיון, כי לא נתחייב מיתה, אלא לפי שהיה מוכיחם. עיין רש"י באיכה (ד, כ). ועיין רש"י בגיטין (נז, ע"ב) זכריה בן יהוידע, שהרגוהו שרי יהודה במצות יואש כשהשתחוו לו ליואש ועשאוהו אלוה, והרגוהו בעזרה (דברי הימים-ב', כד). ועיין ירושלמי תענית (כה, ע"א).

ועיין תורת חיים (סנהדרין, קב, ע"א) שע"י הריגת זכריה נזכר לפניו יתברך מעשה העגל, לכך נענשו אז על מעשה העגל. וכן נשתלשל אח"כ בבית שני שע"י "זכריה" (שמו כשמו דייקא) נחרב הבית, כמ"ש (גיטין, נה, ע"ב) שענוותנותו של זכריה החריבה את ביתנו.

ועיין בהרחבה באריז"ל (לקוטי תורה, חיי שרה) שורש גלגול זכריה, מאליעזר עבד אברהם, קלקולו ותיקונו. וכתב שם שזכריה הנביא היה גלגול בניהו בן יהוידע שהרג ליואב בן צוריה, והוצרך להתגלגל בזכריה, והרגו יואש שהיה גלגול יואב, עיי"ש.

ב. יש מדרגות רבות ככל דבר, וכן ביראה.

ג. כן. נתבאר בהרחבה בתשובות עבודת דורנו זה, ושאונו נמצאים בתוך גוג ומגוג.

ד. היא מתקבלת מדין ציבור, ויש בה תועלת לציבור, אולם יתכן שלא נשתלשל לתועלת היחיד.

ה. עיין רמב"ן על אתר (בראשית, ל, טו). ורבינו בחיי (שם, כט, כא). ובן יהוידע (ב"ק, פ, ע"א). ושו"ת לר"י משה די ליאון (שאלה א').

חיסונים וכיצד יתכן שתצא תקלה ע"י רבנים

שאלה:

שלום לכבוד הרב

א. רציתי לשאול מדוע אין רבנים שקמים ומדברים במפורש לא לקחת את הזריקות נגד קורונה מצד הסיכון שבהם וחוסר התועלת לאורך הזמן, או שלפחות יאמרו שיש לשקול את הדבר בכובד ראש. מדוע כזו קלות בחיי אדם. שמעתי שיש כאלה החוששים לדבר, וזה לא מובן לי ואף מקומם מאד האם בדבר של נפשות אין עניין שהרבנים יסכנו את עצמם וידברו בגלוי וכך יעצרו את הפגיעה הקשה הזו בעם ישראל?

ב. לגבי ועשית ככל אשר יורוך על מי מדובר? על סנהדרין? על כל רב גדול? כי משתמשים בכך גם כטענה שרש"י פירש גם אם יאמר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, אם הרב יוכל להסביר את הדבר?

ג. לא ברור אם יש לכך תשובה אבל כיצד הקב"ה מאפשר שכזו תקלה חמורה תגרם על ידי רבנים? שאומרים לקחת את הזריקות האלה והרבה נפגעו מכך (אם הרבנים לא היו אומרים הם לא היו לוקחים את זה).

תודה רבה.

תשובה:

א. חלק גדול מן הרבנים סבורים באמת שיש לקחת.

בכללות כל הדור מלא מזן אל זן מבעיות, ורמת הבעיות כ"כ גדולה ואפשר לעמוד ולצעוק יום ולילה על שבר בת עמי.

ב. נכתב תשובה בענין, נא לבקש מן המערכת לקבלה.

ג. שאלתך לפי אלו שסבורים שזו תקלה. שאלה זו נכונה להרבה תהליכים. וכי מאברהם לא יצא ישמעאל, ומיצחק עשו. זו עצה עמוקה של מחשבת א"ס איך מרשע יצא צדיק כאברהם, ימצדיק יצא רשע כישמעאל. זו דוגמה שורשית. וכן האחים מכרו את יוסף למצרים ויצא מכך תקלה, ועוד ועוד.

וכבר אמר ר"ת שמה שאמרו שצדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם, רק בדבר מאכל הנכנס לתוך האדם.

ניצד להבחין בצדיקי אמת

שאלה:

שלום להרב,

הרב כתב לאחרונה כי יכול לקבל עצות ממישהו שיש לו רוח הקודש. עם זאת, במקומות אחרים הרב אמר כי לאנשים מסוימים יש כוח לראות את העתיד בגלל רמה מסוימת אליהם הם הגיעו. אך אנשים אלה אינם תמיד צדיקים ולכן הכוח הזה נובע מטומאה.

אם כן, כיצד נוכל לדעת אם למישהו יש את רוח הקודש האמיתית או שהוא מקבל את כוחותיו מהמקומות הלא נכונים? תודה לרב מראש.

תשובה:

לאדם מן השורה קשה מאוד לברר את זה. כי פעמים זה גלוי שאינו מן הקדושה, כגון שאינו מדקדק בהלכה. אולם פעמים זה נעלם יותר, ובפרט שפעמים הרבה זה "תערובת" של מקור הגילוי טוב ורע, כמ"ש רבותינו, ושם נצרך חכמה פנימית לברר את מקור היניקה.

ניצד להודות על חסד שעושה לו השי"ת

שאלה:

שלום להרב,

הרב הזכיר בשיעור כי הדרך שבה אדם צריך לחשוב על החסד שעושה לו השם הוא באמצעות התורה.

א. האם הרב יכול לתת דוגמה צעד אחר צעד כיצד לעשות זאת?

ב. למי שמכיר מעט תורה, כיצד עליו להודות להשם?

תודה לרב מראש.

תשובה:

א. כל שפע ושפע שבא לעולם עובר ממנו ית"ש דרך התורה, דרך כללות התורה, ודרך חלקו הפרטי של האדם בתורה. ולכך, לכל אדם יש שפע שונה מרעהו, כי הוא מקבל דרך חלקו הפרטי בתורה. ומתוך

מבט זה האדם רואה את כל פרט הניתן לו מחלקו לצורך עבודתו בחלקו הפרטי, ועליו להתבונן ולהכיר

פרט זה ופרט זה לצורך מה ניתן לו לחלקו, ומה חלקו בענין זה.

ב. להודות על שורשו בא"ס וכל השפע הנשפע לו דרך התורה מרום כל המעלות עד שמגיע אליו, הן חלקו בפועל בעסק התורה, והן המשתלשל מכך, כל עולם הרוחניות והגשמיות!

להתחבר לגלגול הקודם

שאלה:

שלום להרב,
הרב הזכיר בשיעור שכדי להמשיך את העבודת השם שלנו מהגלגול הקודם שלנו, אדם חייב להיות מסוגל להתחבר לגלגולו הקודם.

א. האם הרב יכול ללמד אותנו בתהליך שלב אחר שלב כיצד לעשות זאת באופן מעשי?

ב. הרב ציין כי יש לנסות גם להתחבר לצדיקים מדורות קודמים. אם אדם אינו מרגיש חיבור עמוק לצדיק מדור קודם, אך מרגיש חיבור לצדיק אשר חי כעת, האם עליו בכל זאת לנסות להתחבר לאותו צדיק שחי כדי להגיע לנשמת שגבוהה יותר?

תודה לרב מראש.

תשובה:

א. הצורה הפנימית הוא התהליך ה"ארוך" שנלמד בספרים להיכנס לתוך עולמו שלו מתוך בירור פנימי, ושם מגיע למקום שעצר בו בגלגול הקודם, כי הדרכים החיצוניות כאיפנוזה וכדו', הם מביאים את האדם לשם לרגע קט בלבד באופן של חוויה, אולם אינו חוזר לשם בעצם.

ב. כן.

מקור הניגונים דקדושה

שאלה:

לכבוד הרב שלום.

כתוב בזוהר שהניגונים באים מצד של לוי - כלומר מצד הגבורה.
כביכול, נראה שבאים מצד החסד, כי הם משמחים את הנפש ומרחיבים אותה הפך מצמצום.

אודה מאוד לרב אם יוכל להסביר.

רוב תודות וגמר חתימה טובה,

תשובה:

זה אינו דין של גבורה תתאה כגבול כפשוטו, אלא גבורה בבחינת "אור חוזר" שעולה מתתא לעילא. וזהו שירת הלויים, שעולה מתתא לעילא.

זאת ועוד, זה אינו ספירת "הגבורה", אלא שורשה "בינה", ושם זהו מדרגת אם המולידה ומתפשטת, כמבואר בזוה"ק (ויצא, קנד, ע"ב, ועוד). ועיין רמ"ק (ספר הגירושין, אות נו) שאחר שנמתק הדין בבינה נמשך השפע - רחמים.

השרוי בלא אשה

שאלה:

הרב כתב לי על מה שנאמר בגמרא כל השרוי בלא אשה וכו', שזה כלל ויש יוצא מן הכלל, [שיש מדרגת משה וכו'], השאלה הרי נאמר שם בגמרא שכל השרוי בלא אשה שרוי בלא טובה, שנאמר לא טוב היות האדם לבדו וכו', האם גם על פסוק בתורה אפשר לומר שיש יוצא מן הכלל כמו שהרב אומר לגבי דברי חכמים?

תשובה:

פסוק זה נאמר על אדה"ר.

הגדרת הבטחון

שאלה:

האם בטחון הכוונה שאני בוטח שיהיה לי טוב הנראה והגלוי?

תשובה:

זו שיטה אחת בבטחון, אולם החובות הלבבות חולק על כך. ונתבאר בהרחבה בסדרת דע את בטחונך.

אמא שלומדת עם הבנים יותר מהאבא

שאלה:

שלום כבוד הרב,
רציתי לדעת- אם אמא מלמדת את בניה תורה יותר ממה שהאב מלמד, האם יש עם זה בעיה כלשהי?

תשובה:

בקטנותם ממש אינו מעכב, אולם ככל שגדלים יותר, הסדר צריך שיתהפך.

בין אדם לחברו ובין אדם למקום

שאלה:

לרב שליט"א שלום.

יש לי שאלה שמאד מטרידה אותי וכל מי שאני שואל נותן לי אותם תשובות שלא מניחות את דעתי, ואסביר את עצמי ברשות הרב שליט"א.

אנחנו כבר 2000 שנה מחכים שהשנאת חינום ביננו תיגמר כדאי שיקום בית המקדש, כל שנה אותם דרשות של הרבנים שצריך אהבת חינום ולא זו כלום, בית המקדש לא קם. ואני שואל אולי אין מה לבוא אלינו עם ישראל בתלונות והבעיה לא אצלנו אלא בדגש של התורה הקדושה בבין אדם למקום. ורואים את זה בכל הדורות שכך היה עוד בבית המקדש, כמו הסיפור הזה על האבא שדקרו את בנו בריצה בכבש, והאבא מה שעניין אותו שהסכין לא נטמא, וכו'... אם אני זוכר נכון את

השיעור תורה ששמעתי. אבל המקרים לרוב.

ואני אומר כאמור שאם ניקח את ארבעה חלקי שולחן ערוך רובם ככולם מדברים על הלכות בין אדם למקום, וחושן משפט זה אם אני מבין נכון יותר בדיני נזיקים של בן אדם לחברו שקרו, (לא למדתי לא יודע אם אני טועה הרב יתקן אותי בבקשה), ורוב ספרי ההלכה הם הלכות שבת, ברכות, תפילין, נידה וכו'... גם של דורנו, ושולחן ערוך עם משנה ברורה זה גם בעיקר בין אדם למקום. אם בין אדם לחברו כל כך חשוב לקב"ה, למה הקב"ה אבינו מלכנו, לא עשה שיהיה כמה מסכתות של הלכות בין אדם לחברו עם דינים וחילוקי דינים בנושא הזה, ומסכתות של רק מידות עם הסברים מפורטים שולחן ערוך מסודר איך לתקן את המידות, ואז מה שהיה קורה שהיינו מתייחסים בכובד ראש וברצינות לבין אדם לחברו, כמו שמתייחסים להלכות שבת, ללולב, אתרוג, סוכה, נידה וכו'... (אני יודע שזה נשמע כמו שאלה, ביקורת על הקב"ה, חס וחלילה, וזה לא הכוונה שלי, אלא רק ממקום של באמת קושיה שיש לי ואני חייב לדעת תשובה, כי זה מאד מציק לי הנושא הזה) ראיתי לאחרונה ספר של שולחן ערוך החמישי עם הלכות בין אדם לחברו, לא יודע כמה כרכים, ראיתי רק אחד עם משנה ברורה למטה מפורט בנושא.

אבל זה משהו חדש, וכמה לומדים את זה בכלל על הסדר, תגיד לרב תלמד את זה במקום הלכות שבת מה התשובה תהיה אני כמעט בטוח שיגיד הרב הלכות שבת, ואולי באמת כך צריך להיות כי אולי באמת לא צריך יותר מעשירית הזמן וכמה ספרי מוסר ליישר את עצמנו ולתקן את המידות שלנו והשנאת חנם שלנו. אבל הרב מסלנט אמר אם אינני טועה שיותר קשה לתקן מידה אחד מלסיים את כל הש"ס, אז אני לא יודע.

מה יש לבוא בטרוניה כלפי עם ישראל, אם בכל הכוללים לומדים היום בעיקר אצל הספרדים, הלכות שבת, הלכות, ברכות, נידה וכו"ב. אצל האשכנזים גמרא על הסדר. בערב לבעלי בתים הלכות, איפה מוצאים שיושבים תלמידי חכמים יום ולילה ולומדים לעומק לפחות יום יומיים, דינים שקשורים לבין אדם לחברו,

אז התשובות שאני מקבל זה יש מסכת אבות, יש ספרי מוסר, זה מפוזר לאורך הש"ס, התורה מזככת את האדם. חפץ חיים על לשון הרע...

אז נכון הכל נכון ואולי זה באמת התשובה הנכונה אם כן אשמח שאת התשובה הזאת אני יקבל מהרב. אבל עד שהרב יענה לי אני לא מסכים כל כך עם התשובות הללו, מסיבה פשוטה, שהתורה מזככת את האדם - למדנו שזה כך ולא כך, כך למי שלומד תורה לשמה, אבל גם מאידך התורה מגדלת את מה שבתוך האדם, כך למדנו גם כן.

ספרי מוסר - זה נכון אבל עצם זה שזה לא מובא כמסכתות אז ההתייחסות באופן הגיוני ומובן לא מקבלת את החשיבות של בין אדם לחברו כמו בין אדם למקום באופן טבעי אצל הלומדים. מסכת אבות - זה רק טיפה בים מול שאר המסכתות ושוב התחושה ההבנה של הלומדים שמכיון שזה מעט יחסית לשאר המסכתות אז זה פחות חשוב.

או זה כתוב בספר בראשית איך להיות ישר - אבל אחרי השנים הראשונות שלומדים בילדות את חמשת חומשי תורה לא מספיק זה משנה אותנו.

או אומרים לי יש ספר הלכות לשון הרע - כן, אבל זה שוב לא בא בצורה של מסכתא גדולה של בבלי שיקבל את העוצמה הראויה שיבינו, ומה יעשו אלא שלפני החפץ חיים?

בכל אופן יכול להיות שאני סתם לא מדבר לעניין כי אני לא מונח בכלל בבא מציעא, בבא קמא, בבא בתרא, שייתכן ששם יש מפורט בין אדם לחברו ואז כל מה ששאלתי לא תקף וכנ"ל לשאר המסכתות. אז סליחה מראש על השאלה הלא לעניין שנובעת באמת מבורות, וגם אני חוזר בתשובה, אז ייתכן שאני לא מבין בכלל איך התורה משפיעה עלינו אם לומדים אותה בטהרה מהתחלה. אבל מאידך עובדה שלא קם בית המקדש גם כשלמדנו בטהרה.

אבל גם אם זה מופיעה והשם יתברך נתן את הכבוד הראוי לבין אדם לחברו במסכתות, אז אולי הבעיה בדור שתיים האחרונים שיצאו יותר ספרים בין אדם למקום, אורח חיים שלומדים בגלל המציאות שנוצרה עם הקמת שלטון מדינת הערב רב.

כמו שהרב רואה אני בצורת הכתיבה והבעת הדברים אני די לא יודע מספיק בלשון המעטה, ואולי כמו שאמרתי לא מונח בכלל בתורתנו הקדושה, ודי מבולבל בצורת הבעת הדברים שלי.

לכן אודה לרב אם הרב יאיר את עינינו בנושא הזה.

נ.ב.

אני חושב גם שיש בדברים שלי לימוד זכות על עם ישראל בצורה עקיפה..

תשובה:

עין חובות הלבבות בהקדמתו, שדרכי העבודה הפנימיים כאהבה ויראה נעלמים אף מן החכמים.

וכן הוא בכל ענין יקר ופנימי שחל בו העלם יותר. עולם לשון העלם. החיצוניות גלוי יותר, והפנימי נעלם יותר. וזו כל עבודת הנבראים, לגלות את הנעלם עוד ועוד. ובדרך כלל המיעוט מגלה זאת, והרוב נותרים יותר בחיצוניות.

ניצד לתקן קלקולים שיש בחינוך החרדי

שאלה:

שלום לכבוד הרב שליט"א, השם ישמרהו ויחיהו.

בשבוע שעבר שאלתי את הרב:

האם אפשר ללמוד במכון אחיה לימודי הוראה?

והרב השיב:

לפני עשור בקשו ממני למסור שם סדרת שיעורים, ולאחר שיעור אחד שנודע לי שהכל בחסות השלטונות, פרשתי לאלתר.

מחילה וסליחה על המשך השאלה לבירור מעמיק יותר.

א. אני חוזר בתשובה למדתי עד התיכון בבתי ספר חילוניים, למדתי תואר בי. אי. בכלכלה באוניברסיטה בן גוריון בנגב. ועוד לימודים במסגרת היותי חילוני. השאלה היא האם הדעה של הרב שלא ללמוד במכון אחיה היא לכולם, או שזה נכון רק למי שגדל חרדי, ולא כדאי שיקבל השקפה לא טהורה. ולא תקף לגבי מי שכבר כמעט חמישים חזר בתשובה בגיל 37 ראה חווה למד מספיק בעולם החילוני והסיפור במקרה שלנו שונה?

ב) מה האלטרנטיבה? אם אני רוצה להיות מלמד אז כל מקום ברוב חלקי הארץ, למעט מי שנקרא העדה החרדית או העצניקים, דורשים מהמלמדים שיעברו הכשרה מקצועית, וזה באמת חשוב ביותר והם נותנים בהחלט כלים וידע ומקצועיות שחובה היום. כי להיות מלמד היום מעבר להרבה שיטות לימוד שצריך משהו ללמד אותך במוסד מסודר, צריך גם ללמד אותך איך להחזיק כיתה מבחינת משמעת פעם כך שמעתי מבני ישיבה, מורים בני שלושים היום שלא לדבר על המבוגרים יותר, שסיפרו לי שהם חטפו מכות בתלמודי תורה שהם למדו, סטירות היו חלק אינטגרלי מהחינוך אני לא יודע מה האחוז מכלל

המקומות בתלמודי תורה, אבל הם בהחלט אמרו לי מספר מורים שהם ואחיהם חטפו סטירות, השפלות, ואפילו מכות עם סרגל במקומות כאלה ואחרים, פשוט הזדעזרתי לשמוע, מה הפלא שיש נשירה אם לא זה אחד מהסיבות, ואולי המורים לא אשמים כי לא נתנו להם כלים איך לחנך, והם נתקלו בבעיות משמעת וכך הבינו שזה הדרך לחנך ולהשתיק את הכיתה, אני לא יודע, אשמח מאד לשמוע את דעת הרב האם השיטות הללו הם על פי רצון השם יתברך ולמה אף אחד מגדולי הדור לא אמר אסור בשום פנים ואופן להשתמש באלימות. כדרך חינוך.

אודה לרב על תשובתו.

תשובה:

אי אפשר למסור את כל הכוונת מלמדי תינוקות של בין רבן למכון שיסודו ותקציביו ע"פ שלטון שאין כל עניינו אך ורק הדרכת חכמי ומאורי הדור.

נכון הדבר שיש קלקולים בדרך הישנה ונצרך לתקנו, אולם אי אפשר לתקן קלקול אחד בקלקול חמור ממנו. וזהו גלות נוראה!

וכבר שמעתי מראש הישיבה שבה למדתי, הגר"א סטפנסקי, שכך שמע מבנו של הגרי"ז מבריסק, שיש דברים שצריך תיקון, אולם אי אפשר להחליף בדרך לא ברורה שלא ברור מה השלכותיה. וזה נאמר בדרך של מחנכים בני תורה. ק"ו בדרך הנ"ל.

הדבר כואב נורא נוראות איך כל חינוך תשב"ר נמסר לידיים זרות, שיש בהם גורם זר. גלות! גלות! גלות!

יסורים המשך

שאלה:

לגבי השאלה והתשובה מספר #14495 הרב סיים את תשובתו שבעולם דידן כל היסורים מתגלים על ידי חטא, השאלה הרי יש גם יסורים של אהבה וכדומה, [וזה השאלה השורשית שאני רוצה להבין, האם יש יסורים בלא חטא בעולם דידן]

תשובה:

לא. חטא לשון חסרון, וכל יסורים שורשם חסר, או חסר כפשוטו, או להסיר תוספת שאינה ראויה, שהיא בבחינת כל המוסיף גורע, ולכך מתלבשת בחסר כל שהוא. ומה שאמרו פשפש ולא מצא, אלו יסורים של אהבה, היינו שלא מצא חסרון שראוי בעבורו אלו היסורים, אולם מצא חסרון פורתא, כמעשה היסורים של רבי שע"י מעשה באו וע"י מעשה הלכו.

סוגים שונים של דביקות

שאלה:

מה הם הסוגים השונים של דביקות?

תשובה:

לעולם התכלית היא דבקות בקב"ה אלא שיש בה כמה גונים, וכולם נצרכים:

(א) דבקות באמונה פשוטה, ובחוש פשוט בהיות הא"ס ב"ה.

- (ב) דבקות בשורש ההתגלות ע"י לבוש שהוא התוה"ק שנעשית חד עמו כביכול הוא ורצונו וחכמתו חד.
- (ג) דבקות במדותיו ית"ש, מה הוא רחום אף אתה רחום וכו'.
- (ד) מצד תכלית הגילוי לעשות לו דירה בתחתונים - קיום מצות בפועל, וזהו דבקות במקום התחתון. מצות - צותא אליו ית"ש, כנודע.
- וכולם אינם אלא אופני דבקות.

רצון והפכו

שאלה:

בשיעורים הרב מבאר שכל רצון שיש לאדם הוא רוצה בעצם גם את הפכו, מה פתרון הדבר למעשה?

תשובה:

להכיר מתי רוצה כך ומתי כך, ומתי ראוי להוציא רצון זה לפועל, ומתי הרצון ההפוך. ויתר על כן, הכרה שכל דבר הויתו השלמה הוא כאשר נכלל בו הפכו, ועי"ז האדם דבק ב"רצון השלם". ויתר על כן, בוקע ללמעלה מן הרצון.

שאלות שונות

שאלה:

רציתי לשאול

(א) מה הבדל בין הרהור למחשבה?

(ב) מדוע התורה אומרת על אברהם אבינו על מעשה העקידה 'עתה ידעתי.. כי ירא אלקים' ולהרי מעשה העקידה מוכיח את אהבת אברהם אבינו לבוראו, אם כן מדוע התורה שבחה אותו במידת היראה ולא במידת אהבת ה'?

(ג) אדם בוגר (לא ילד) שתכונת האופי שלו היא 'שקט' מדבר מעט, וגם כשמדבר הוא מדבר עם הזולת משפטים קצרים וגם לפעמים מעשיים ולא כ"כ עיניניים. שאלתי א- מאיזה יסוד בנפש תכונה זו. ב- התכונה זו יוצרת קושי חברתי בין בבית ובין עם הסובבים אותו. כיצד היא ההסתכלות הנכונה על תכונה זו וכיצד מתמודדים למעשה בתיקון מידה זו.

תודה רבה לרב שליט"א על כל מה שטורח עבורנו ומשקיע מזמנו היקר עבורנו. מעריכים מאד מאד. כתיבה וחתימה טובה, שנה טובה ומבורכת בכל הישועות.

תשובה:

א. הרהור מלשון ערעור, מחשבה אנה ואנה, לעומת מחשבה, תנועה אחידה של חשיבה. ויש הרהור תחתון, כמ"ש על בעל קרי שמהרהר בלבבו, והיינו מדבר בלבבו, כמ"ש החזו"א ועוד. וכל דיבור הוא עם זולתו, ולכך אין כאן צד אחד אלא שני צדדים, ולכך נקרא הרהור.

ב. כי נכלל אברהם ביצחק, אברהם אהבה, יצחק יראה, וכללותם יחד, ועי"ז נעשה אברהם ירא. וזהו "עקידה שעקד אברהם את יצחק", ונעקדו יחדיו.

ג. זה יכול לנבוע מכמה סיבות, לפעמים מחיבור עצמי פנימי מדויק, ולפעמים מיסוד עפר נפול, או מקושי נפשי וחוסר סדר נפשי פנימי שמפילו לעפר.

צורת התיקון תלויה בהנ"ל.

ספר על משיח וגאולה

שאלה:

שלום לכבוד הרב שליט"א רציתי לדעת איזה ספר הרב ממליץ שמלקט טוב ועם הסברים טובים על עניני משיח וגאולה הקרובה, חוץ מהסוגיות בגמרא סנהדרין וסוטה או כמה מראה מקומות. תודה רבה.

תשובה:

ישנו ספר ילקוט משיח וגאולה, בהוצאת חב"ד, קה"ת, ליקוט רב היקף לפי סדר הפרשיות.

בניית קשר עם ה'

שאלה:

א) במקום אחד הרב אמר שעיקר הקשר עם ה' נבנה ע"י דיבור עמו והיינו לבקש מה' על כל דבר קטן, כמו קטן שמבקש מאביו על דבר שרוצה אפי' הדבר הקטן ביותר, אמנם במקומות אחרים הרב אמר שאין הקשר נבנה ע"י בקשות אלא ע"י עצם הרצון לדבר עמו ית' ועצם הדבור עמו עמו ית'. א"כ על מה בעיקר נבנה הקשר?

ב) וגם עצם זו שכל החיים שלנו נבנה באופן שיש לכל א' מאיתנו כל מיני צרכים הן בגשמיות הן ברוחניות א"כ איך שייך לגשת אל ה' לשם הדיבור עמו ולשם הקשר עמו בליהרצון למילוי הבקשות שלנו? זה נראה כדבר ששייך רק לבעלי מדרגה ובעלי עבודה מאד...

תשובה:

א. כדאי לצטט מקור ולשון מדויק, בכדי שאוכל להשיב בבירור יותר.

עצם הקשר לקב"ה יש בו כמה פנים, ובכללות הן ע"י עצם הנפש, והן ע"י לבושיה, שהם שלושה, מחשבה, דיבור, ומעשה.

ומכיוון שהאדם נקרא מדבר, רוח ממללא, לכך כח הדיבור הוא עיקר גדול בהתקשרותו לזולתו בכלל ולקב"ה בפרט.

חלק הדיבור גופא מורכב מחלקים רבים, כהודיה, סיפור שבח, ובקשה. ובפרטות אמרו חז"ל, עשרה לשונות של תפלה.

בקשה מהקב"ה על כל פרט, היא נקודה עיקרית וחשובה ביותר, והיא קושרת את האדם לקב"ה לאורך כל היום כולו, על כל פרט ופרט, קטן וגדול, שהאדם מבקש לאורך היום את כל צרכיו באותה עת, הן ע"י דיבור בפה, והן ע"י דיבור במחשבה הנקרא בלשון הגמ' בברכות "מהרהר בלבו". וראוי שאם הושג הדבר להודות לקב"ה על כך מיד, וזוהי צורת חיים נכונה ופנימית הקושרת את האדם לבוראו מאוד.

ב. מי שמרגיל את נפשו כנ"ל לבקש ולהודות על כל פרט, מתוך מודעות שהתכלית אינה הבקשה וההודיה, אלא עצם הדיבור, ויתר על כן עצם הקשר, כאשר יתמיד בכך חודשים או שנים באופן פנימי, יפתח לו בס"ד הקשר הפנימי העצמי שלמעלה מהחסר וההשלמה, למעלה מהבקשות.

התקשרות לצדיקים

שאלה:

בהמהלך של ר' יצחק מאיר מורגנגנשטרן יש דגש מיוחדת על התקשרות לצדיקים, ושלא שייך שום קדימה בעבודת ה' בלי התקשרות לצדיקים בכל הבחינות. האם הרב ג"כ סובר כזה? ועוד הנ"ל דיבר הרבה על עבודות של צדיקים, ולפעמים אני מרגיש, מה התועלת בזה ללמוד כ"כ את דרכי הצדיקים? האם התועלת בזה משום שהאדם מקבל הארה מהתבוננות בעבודות הגדולות של הצדיקים אע"פ שהוא לא שייך אל מדרגות אלו? האם שייך שהאדם לא צריך לעבוד שום עבודה רק להתבונן בצדיקים ובמדרגתם ובעבודתם ואז ממילא הוא מקושר אליהם ואז הוא מגיע להכל? גם הנ"ל אומר כסדר ששייך להאדם להגיע לדרגת נבואה, לא רק כהארה בעלמא אלא עצם מדרגת הנבואה כל א' לפי מדרגתו, מה הכוונה בזה?

תשובה:

א. זה דרך ברסלב כנודע. וכידוע לך אינני שייך לחוג של ברסלב אלא שהנני עוסק בתורת ברסלב כחלק מתורת ה' הכוללת את כל חלקי התורה, כך קבלתי ממו"ר, הגר"י אדלשטיין שליט"א, שאמר לי שכך קבל מרבו הרב דסלר זצ"ל, ואמר לי להביט בספר מכתב מאליהו ולראות באילו ספרים השתמש. זו הדרך שאנכי קבלתי מרבתי.

ב. יש בכך כמה חלקי תועלת. ואזכיר מעט. א. התעוררות כללית לעשות רצון ה'. ב. כניסה נפשית לעולם פנימי. ג. לימוד דרכים בעבודת ה'. ד. דקויות, בבחינת גדולה שימושה יותר מלימודה.

ג. כל אדם נצרך לעבוד לפי כוחו, וח"ו להסתפק בהתבוננות.

ד. פנימיות הנבואה, דרך הנבואה, היא דרך של דבקות, ותולדתה ניב שפתים. כמ"ש בעל חובת התלמידים. ועיין ספר בטוב ירושלים דרכי ההשגה, שהרחיב לבאר דרך הנבואה. ועכשיו דרך הנבואה קיימת, אולם לא קיים ניב שפתים.

תיקון לכבידות

שאלה:

מהי התיקון לכבידות, בעיקר כבידות שהאדם מרגיש בנפש שמתפשט להגוף שגורם להאדם לנוח רק בכובד ולאט לאט, וכו'.

תשובה:

סוגיא זו נתבארה בהרחבה בדע את מידותך, יסוד העפר, עצלות, ועצבות. ובקצרה כמה נקודות מעשיות.

- א. להרגיל את הגוף לתנועה, כהליכה.
- ב. להרגיל את הגוף להליכה מהירה לפעמים.

ג. להרגיל את הגוף לפעמים לקפוץ. וכן פעמים לעשות תנועות מהירות בידיים וכדו'. וכן לאכול אוכל קל. כל זה בחלקי הגוף. בחלקי הנפש נצרך בירור פנימי לסיבת הכבדות, כי פעמים שורשה עצלות, ופעמים שורשה עצבות.

לשאל שאלות באמצע שיעור

שאלה (מאנגלית):

אני תוהה לגבי שאלת שאלות בגמרא עיון שיעור. האם עדיף פשוט להקשיב בתשומת לב רבה ולנסות לספוג כל נקודה ואז בעת סקירה לראות מה אתה לא מבין ואז לשאול? או שעדיף לשאול שאלות באמצע השיעור. אתה מסתכן בהפרעה מהשאלה ואז אתה מאבד את ההתמקדות בשיעור. כמו כן, שיעור נע במהירות וצריך לספוג אותו מה שלא משאיר זמן באמת לעבד או להעריך נכון את הדעות השונות. בשיעור מתחילים שבו שיעור המגיד קורא ומסביר גמרא, רש"י ותוס' אני יכול לראות לשאול שאלות כי הרבי דומה לחברותא שיודע הרבה יותר. אבל, בשיעור ברמה גבוהה יותר שבה הרבי מצפה מבעלי הכישורים האלה, השיעור הוא כמו הרצאה תובענית יותר. ראיתי כשרב שמון שקופ נתן שיעור, כולם ציפו לזה והם דבקו בכל מילה שהוא אמר. אני חושב שהם חשבו שהוא כל כך מבריק, אין שאלות אם אתה מקשיב היטב. רב מאיר מזוז אמר על חכם ספרדי מסוים שהוא בעל מסביר כל כך גדול שלאף אחד לא היה צורך לשאול שאלות במהלך השיעור שלו. אני מבין שהתשובה היא שזה תלוי בתלמיד. אבל, אני עדיין תוהה מה יעיל יותר ומה חז"ל אומר על זה.

תשובה:

לצורך חיות של כלל שומעי השיעור, כדאי פעמים לשאול באמצע השיעור, ויוצר ריתחא דאורייתא, אווירת חיות. אולם לתועלת עצמית, כדאי להבין ברור ואח"כ לשאול. ופעמים אף לצורך עצמו נצרך ריתחא דאורייתא בשעת השיעור.

לימוד חכמות חיצוניות

שאלה:

שלום וברכה לכבוד הרב, רציתי לשאול,

א. מהו המבט הנכון עבור יהודי שעוסק בתחומי בריאות הנפש, ומבקש להרחיב את ידיעותיו על מנת לסייע בצורה הטובה ביותר למטופליו, וגם כחלק מהרצון שלו להעמיק ולהתרחב בתחום. מאז ומתמיד הרביתי בלימוד התחום. יש לי נטייה טבעית לזה, וראיתי בזה חלק חשוב בהתפתחות המקצועית שלי וביכולת שלי לתרום לאחרים. אני עושה מאמץ של ממש לשמור על הקו שהרב מנחה, ולכן אני כמעט ולא נחשף לרשת - שם נמצאים היום עיקרי מקורות הידע. הלימוד מתוך מקורות אחרים מורכב מפני שהספרות לא תמיד נגישה באופן מודפס. גם החיפוש אחריה קשה, במידה ולא עושים שימוש ברשת האינטרנט. כמובן, אף אחד לא רוצה להיכנס לחנות ספרים חילונית כדי לקנות ספר. היבט נוסף של המורכבות הוא תחושה שהלימוד אינו נכון ואינו ראוי לבני תורה. חשוב לי מאד לציין שבתקופה האחרונה, למרות שאני ילא לומד', אני רואה פגיעה בטיב הטיפול שלי באחרים, ואפילו להיפך. ועדיין - מהי דרך הזהב בזה? עוד אציין שאני מרבה בלימוד תורת הרב בתחום הנפש. מטבעי אני מתמקד בתחום מסוים - כרגע אמונה וביטחון. אני מתקשה ליישם את הדברים בחדר הטיפול, אך עוד חזון למועד בע"ה ובלנ"ד.

ב. שאלה נוספת שנובעת מתוך הדברים: כיום יש השתלמויות רבות באמצעות תכנת הזום. יש אפשרות להתחבר לזום באמצעות הטלפון: מחייגים מספר טלפון, מתחברים - וכך ניתן לשמוע את הדברים. אני חושב שזה אפשרי בכל סוגי הטלפונים. זה בסדר?

תודה.

תשובה:

א. הצורה הפנימית היא, לימוד אך ורק בדברי רבותינו, וכך גם אנכי עושה. ובמקביל לכך עבודה עצמית פנימית, ועי"ז בס"ד מתחדד תורת הנפש הרבה מאוד. כל החכמה הנמצאת בחוץ שורשה באורייתא, אלא שנצרך עין פנימית לראות זאת. וככל שהאדם מזדכך יותר, זוכה לסייעתא דשמיא לדלות ממעמקי התוה"ק כל צרכו.

אולם אם האדם עדיין לא שם, ועוסק בחומר של חכמה חיצונית, אין לחפשם ברשת, אלא אם נצרך ספר מסוים ניתן לקבלו ע"י שילוח דואר. וכן לבקש מעמיתים מקבילים שידפיסו לו מה שנצרך עבורו. וכן בשיחה עם עמיתים יכול לברר ולדון, אולם בשום אופן לא להיחשף לחיפוש ברשת.

ב. בדיעבד אפשרי, אם אין אפשרות אחרת.

**שאלות בכל הנושאים יתקבלו בברכה
במערכת השו"ת ויועברו למורינו הרב שליט"א**

דוא"ל: rav@bilvavi.net | פקס: 03-548-0529

[לקבלת תשובה בפקס, נא לציין מספר פקס שזמין תמיד, או את מספר התא-קולי של הפקס]

הבהרה: מעת קבלת השאלה במערכת, זמן החזרת התשובה נמשך בין כשבוע לשלושה שבועות על דרך כלל. אם לא נתקבלה תשובה עד זמן זה, ניתן לפנות למערכת על מנת לברר את סיבת הדבר [בצירוף מספר השאלה], באופנים הבאים:

דוא"ל: info@bilvavi.net | פקס: 03-548-0529

**לקבלת העלון השבועי בדוא"ל,
וכן מקבץ שאלות ותשובות לפי סדר הפרשיות,
יש לשלוח בקשה לכתובת:**

info@bilvavi.net

[לקבלת העלון השבועי והשו"ת דרך הפקס, יש לשלוח בקשה למספר הפקס 03-548-0529]

לבירורים בנושאי "בלבבי משכן אבנה" ניתן לפנות למערכת באופנים הבאים:

טלפון 052-763-8588 ■ פקס 03-548-05294 ■ ת.ד. 16452 ירושלים מיקוד 9116302 ■ info@bilvavi.net

שיעורי מורינו הרב שליט"א מופיעים ב"קול השון"

ישראל 073.295.1245 | USA 718.521.5231

שיעורים שבועי

אנציקלופדיה מחשבה
חולון יום ד' 20:30
משפ' אליאס
רח' קדמן 4
לפרטים 050.418.0306

אנציקלופדיה עבודת ה'
ירושלים - יום ג' 20:30 בדיוק
ישיבה ראשית חכמה
רח' בן ציון אטון 8 הר חוצבים
לפרטים 052.765.1571